

strana 14 – 15

PÄTNÁŠŤ CHLAPOV V JEDNEJ ŠKRUPINKE

Na košovke

strana 6 – 7

Z OPUSTENEJ MAŠTALE CHUTNÁ „SRDCOVKA“

Gazdovstvo Uhliská pri Nemšovej vás zaujme prostredím i jedlom.

Zabudnuté miesta

strana 8

SRDCE GRÓFA LINDENA

Park v Lednických Rovniach si prešiel turbulentným obdobím a vstáva z mŕtvych.

Reportáž

strana 9 – 11

DOLINA, KTORÁ NEZABÚDA

Koniec kraja nás zaviedol do Zabudíšovej, malebnej časti obce Bošáca.

DO POHODY

Opäť tu máme čas predvianočný, no v aktuálnom čísle magazínu, posledného v kalendárnom roku 2021, venujeme veľa priestoru aj času priamo sviatočnému.

Preto sa na úvod patrí zaželať všetkým našim čitateľom pokoj, lásku, zdravie, rodinnú pohodu a vykročenie tou správnou nohou do roka 2022.

A k tomuto vinšu prajeme aj veľa sil, chuti a energie pri spoznávaní nášho krásneho Trenčianskeho kraja. Možností, kam ísť počas celého roka, čiže aj v chladnejších dňoch, je neúrekom. Niekoľko tipov nájdete na nasledujúcich stranách.

Spoznajte napríklad nezabudnuteľnú Zabudisovú, vychutnajte si dobroty na gazdovstve Uhliská, poprechádzajte sa po ďalšom kúte zeleného kraja – v Ponitří. Ak vám počas spoznávania kraja napadne tip, ktorý by mali vyskúšať aj ostatní čitatelia, podelte sa oň s nami. Spoločne predstavíme ďalšie zaujímavé miesta. A možno máte v talóne skvelý recept. Pokiaľ to nie je prísne strážené rodinné tajomstvo, radi si uvaríme či upečieme pochúťku z vašej kuchyne. Inšpirujme sa navzájom, bude to ten najkrajší spoločný darček, a nielen vianočný.

Pred koncom roka si popri naháňaní a posledných prípravách na Vianoce nájdite čas aj na relax. Svoje tipy posielajte e-mailom na redakcia@trenclinregion.sk alebo poštou na adresu redakcie. Všetkým čitateľom želáme, aby sa aj vďaka nášmu magazínu čo najskôr dostali do pohody.

Radovan Stoklasa,
šéfredaktor

foto: Peter Čačko

TRENČIANSKE TEPLICE LÁKAJÚ AJ ŠPORTOM

Priamo pod známou vyhlídkou Hríb na Skalke v Trenčianskych Tepliciach vznikla nová atrakcia – lezecká stena. Areál, ktorý poteší každého športového nadšenca, vznikol vďaka spolupráci Krajskej organizácie cestovného ruchu (KOCR) Trenčín región, Oblastnej organizácie cestovného ruchu (OOCR) Trenčianske Teplice, mesta Trenčianske Teplice a dvoch horolezeckých nadšencov Mária Mutalu a Mareka Humaja. Obaja vyčistili skaly od náletových rastlín a stáli pri zrode sied-

mich lezeckých trás rôznych náročností. Dostali zaujímavé názvy, takže si môžete zvoliť, či poleziete po Špáre, Reverze, Liečebnej procedúre, Skoku, Traverze, Lázeňskom švihÁKovi alebo Kobre. „Najťažšiu trasu predstavuje Kobra, ktorej súčasťou sú dva previsy, pričom jeden z nich pripomína hlavu koby. Keď sme pripravovali Lázeňského švihÁKa, našli sme v skale zapichnutý hák, ktorý sa pravdepodobne používal pri dolovaní skaly,“ objasnil pôvod niektorých názvov Mário Mutala. „Veľmi

ma teší, že KOCR Trenčín región mohla podporiť projekt, vďaka ktorému sa Trenčianske Teplice dostanú do povedomia aj inak ako kúpeľné mesto. Okrem kúpeľných hostí priťiahne aj športovcov, najmä milovníkov lezenia, ktorí ocenia každú novú výzvu,“ uviedol predseda KOCR Trenčín región Juraj Gerlici. Lezenie je vyslovene na vlastné nebezpečenstvo a môže sa vykonávať len pod dohľadom skúseného lezca či inštruktora.

(mb)

KAKTUSY V BOJNICIACH

Nie, neklameme. Po troch rokoch výstavby otvorili pod Bojnickým zámkom unikátny Botany Park, v ktorom sa nachádza viac ako 1500 kaktusov a sukulentov. V expozícii nájdete viacero vzácných exemplárov. Najstarší z nich má 37 rokov. Pozoruhodné je, že v skleníkoch botanickej záhrady panujú podmienky, ktoré sa dajú prirovnať tým na severe Mexika alebo v Južnej Amerike. Pestovateľ Jozef Šuráni každý kaktus vypestoval sám. O túto krásu sa chcel podeliť aj s ľuďmi, a preto na skok od Bojnického

zámku vytvoril expozíciu, ktorú široko-dáľoko len tak nevidíte. Niektoré kusy sú vysoké aj 12 metrov,

a keď sa to celé rozrastie, na hornej Nitre vznikne doslova prales.

(mb)

zdroj: botanypark.sk

POZNÁME VÍTAZOV LETNEJ HRY MATÚŠOVA ZEM

Ako to už býva zvykom, aj toto leto ste mohli spoznávať krásy Trenčianskeho kraja a zároveň vyhrať zaujímavé ceny. Krajská organizácia cestovného ruchu (KOČR) Trenčín región si pripravila súťaž Matúšova zem. Od 15. júla do 15. septembra mohli ľudia spoznať 12 unikátnych lokalít pri príležitosti 700. výročia úmrtia Matúša Čáka Trenčianskeho.

Podmienky pritom neboli vôbec jednoduché. Po regis-

trácii každý dostal členku s dizajnom koruny, ktorá ho sprevádzala po stopách Matúša Čáka. Na každom navštívenom mieste si súťažiaci museli spraviť fotku a zároveň odpovedať na vedomostné otázky. V rámci plnenia úloh museli súťažiaci vysadnúť aj na bicykel a zdolať úsek Vážskej cyklomagistrály, okúpať sa alebo preplaviť sa po rieke Váh. Po úspešnom zdaní výzvy súťažiaci nahrali fotografie a odpovede na webové sídlo súťaže www.matusova-zem.sk.

Aj cezpoľní

Do súťaže sa celkovo zapojilo 249 účastníkov. „Veľmi ma teší, že možnosť spoznať Trenčiansky kraj, históriu i niekdajšie panstvá jedného z najznámejších šľachticov našich dejín, a to zábavnou formou prostredníctvom hry, oslovilo turistov z rôznych miest Slovenska, nielen z nášho kraja,“ spokojne konštatoval predseda KOČR Trenčín región Juraj Gerlici. „Napriek náročnosti úloh sa túto výzvu podarilo splniť 25 súťažiacim,“

doplnila výkonná riaditeľka KOČR Trenčín región Eva Frývaldská. Znie to priam neveriteľne, ale výhercov vyžreboval sám Matúš Čák Trenčiansky. V expozícii, ktorá je na Trenčianskom hrade venovaná práve jemu. Kto sa môže tešiť na atraktívne ceny, nájdete vo videu, ktoré je zverejnené na webe www.trencinregion.sk alebo www.matusova-zem.sk a na facebookovej stránke Trenčín región.

(mb)

OCENENÝ UHROVEC

V októbri sa udeľovali ceny za architektúru! Nominované boli hneď dva architektonické unikáty z Trenčianskeho kraja. V kategórii Fenoména architektúry porota nominovala hrad Uhrovec, v kategórii Občianske a priemyselné budovy to bola Likérka v Trenčianskych Tepliciach.

Právom pyšní na svoju prácu môžu byť na hrade Uhrovec, ktorého hospodárska budova sa stala Fenoménom architektúry 2021. Podľa vyjadrenia poroty je Uhrovec exemplárnym príkladom v prístupe pamiatkovej obnovy, spoločného historického dedičstva. S odborníkmi

z poroty sa zhodli aj hlasujúci na internetovom portáli cezaar.tv a s počtom takmer 4-tisíc hlasov hospodárska budova hradu Uhrovec získala Cenu verejnosti CE ZA AR 2021. Za týmto dielom stojí trojica architektov Martin Varga, Martin Kvítkovský a Pavol Paulíny. Porota ocenila prístup architektov. Podľa nich sa správajú podobne, ako keď architekt stavia vlastný dom. Ibaže tu dávajú na zreteľ verejný záujem. „Robíme to dobrovoľne, veľa vecí sa spraví bez nároku na odmenu. Je to vyslovene osobný projekt. Sám som bol prekvapený, že to porota pri návšteve

hradu Uhrovec vycítila. A keď to odznelo priamo počas vyhlasovania výsledkov, bol som milo prekvapený,“ zhrnul pocity architekt Martin Varga s tým, že je neopísateľné, keď odborná porota pochopí presne to, čo cítite pri svojej práci vy. Obe ceny si veľmi váži. Ako architekt si váži ocenenie

poroty, v ktorom je pretavený odborný prejav. „Ako dobrovoľník si však vážim cenu verejnosti. Ľudia vnímajú našu prácu, jej zmysel, za čo im veľmi ďakujem,“ doplnil Varga s pokorou a odhodlaním do ďalšej práce na hrade Uhrovec.

(gs)

NA ROZHRANÍ DVOCH SVETOV

Horná Nitra sa môže pýšiť viacerými turistickými klenotmi. Nachádza sa tu zoológická záhrada, Bojnický zámok, kúpele, viaceré múzeá, ale napríklad aj banský skanzen, ktorý vám ukáže krásy podzemia. V ničom nezaostáva ani tamojšie prírodné bohatstvo, o ktoré sa od roku 1985 stará Chránená krajinná oblasť (CHKO) Ponitrie.

Celé územie CHKO má rozlohu 37 655 hektárov, pričom zasahuje do siedmich okresov a troch krajov. Sceľujúcim prvkom je rieka Nitra, rozhodne však nejde o jednotvárnu krajinu. Súčasťou CHKO sú totiž dva krajinársky odlišné celky, ktoré majú inú geologickú stavbu, nadmorskú výšku, ale aj klímu. Sú to kryštálicko-druho horné pohorie Tribeč a mladšie sopečné pohorie Vtáčnik. Oba pritom ponúkajú turistom jedinečné prírodné výtvyry, ktoré môžu spoznávať aj vďaka hustej sieti turistických trás.

V prípade Vtáčnika zaujme napríklad kaňon Bystričanskej

doliny. Po oboch jeho stranách vynikajú skalné steny Veľkej skaly a Hrádku, valcovitý sopečný komín na vrchu Ostrovica či rozpadnuté skalné veže na hlavnom hrebeni. Tribeč zase láka kremencovými hôrkami, ktoré lemujú pohorie zo západu na východ.

Rozdiely možno nájsť aj v ríši

rastlín a živočíchov. V pohorí Vtáčnik prevláda chladnejšie a vlhkejšie podnebie, flóru tu teda reprezentujú najmä horské druhy. Stretnúť tu môžete veľké šelmy ako medveďa hnedého či rysa ostrovida, pozoruhodný je početný výskyt užovky stromovej a vzácne sa tu vyskytuje aj vretenica

severná. V pohorí Tribeč zase dominuje teplá horská klíma s výnimkou jeho najvyšších častí. Pokrývajú ho preto zväčša teplomilné rastlinné spoločenstvá. Veľmi dobre sa tu zároveň darí danielnej a muflónej zveri.

SYMBOLOM SA STALA ROZMANITOSŤ LESOV

Medzi Tribečom a Vtáčnikom je veľa rozdielov. To, čo ich nepochybne spája, sú husté lesy, ktoré v rámci CHKO Ponitrie prevládajú. Aj tu však možno nájsť odchýlky, ktoré sa premietli aj do loga správy tohto územia. „Vzniklo po vyhlásení CHKO Ponitrie v polovici 80. rokov minulého storočia. Takto to poňala grafička, ktorá lego navrhla. Kolegovia jej dali zadanie esteticky a jednoducho znázorniť charakteristickú prírodu na území vtedajšieho Tribeča a Vtáčnika, teda list-

natý a ihličnatý les,“ priblížil riaditeľ správy CHKO Ponitrie Radimír Siklienka.

Pre pohorie Vtáčnik sú typické nádherné zachovalé bučiny a zmiešané porasty buka a jedle. Jeho vrchol, ktorý leží vo výške 1 346 m n. m., zase charakterizuje takzvaná listnatá kosodrevina s pôvodným smrekom, v ktorej sa objavujú horské druhy rastlínstva. Môžeme tu nájsť napríklad mačuchu cesnačkovitú, kamzičník rakúsky, chľpaňu lesnú, iskerník platanolistý i škardu sibírsku. Vzácne sa tu

vyskytuje aj tis obyčajný.

Na druhej strane Tribeč pokrývajú dubovo-hrabové, dubové a vo vyšších pohoriach bukové lesy. Vzhľadom na nadmorskú výšku tohto pohoria i jeho geologické podložie sa na ňom vyskytujú zväčša teplomilné rastlinné spoločenstvá. Rastú tu vzácne a chránené druhy ako peniažtek slovenský, hrdobárka páchnuca, hlaváčik jarný, poniklec veľkokvetý alebo ľalia zlatohlavá.

VITAMÍNOVÁ ZIMNÁ POMOC

Hoci tohtoročné letné obaračky sú nenávratne za nami, jablkám zima neprekáža. Na to, aby sme si na nich pochutili aj počas chladných dní, však potrebujú mať vhodné podmienky. Pestovatelia pritom evidujú najväčší záujem práve o odrody jablák, ktoré sú ideálne na zimné uskladnenie. „V našom prípade sú to najmä Golden, Fuji, Pinova,“ vymenúva pestovateľ z Ostratíc Samuel Šebo.

Jablká patria medzi vitamínové bomby, spomaľujú proces starnutia, znižujú hladinu cholesterolu, pomáhajú nášmu tráveniu a celkovému zdraviu. Množstvo spotrebiteľov dáva prednosť domácim plodom,

ktoré na to, aby sa dostali na stôl, nemusia cestovať cez polovicu sveta. „Ak chceme jablko uskladniť

doma, základným pravidlom je, aby sme zamedzili prístupu slnečných lúčov. Tiež je dôležitá optimálna teplota a vlhkosť. Odporúčam, aby si

to každý vyskúšal sám, pretože každý má v pivnici špecifické podmienky,“ hovorí Šebo. Jablonočné sady na Ponitří nezostávajú prázdne ani počas zimy. Poľnohospodári stromy režu, vrúbľujú a starajú sa o to, aby na jar opäť zakvitli. Svojich priaznivcov si nájdu aj staré plody. Sú totiž základným zdrojom výživy drozdovitých vtákov. Na stromoch, ale i pod nimi zostane po jesenných obaračkách množstvo jablák, na ktorých dokážu tieto vtáky prežiť nepriaznivé zimné obdobie. V sadoch tak môžeme vidieť napríklad drozda čívkotavého, drozda čierneho, ale aj drozdov trskotavých.

KAŠTIEĽ VSTÁVA Z TROSIEK VĎAKA NADŠENCovi

Kým v minulosti boli kaštiele prepychovými sídlami šľachty, dnes sú mnohé z nich v katastrofálnom stave. Roky chátrania sa podpísali aj pod stav kaštieľa vo Vysočanoch. V jeho areáli je však v týchto

historicko-umelecká voľba,“ priblížil Pavol Žatko. Kaštieľ z obdobia renesancie opravuje už asi desať rokov, a to za pomoci financií z grantu Obnovme si svoj dom. „Každý rok sa snažíme čerpať nejakú čiastku,

dňoch vidieť pracovný ruch. O opravu národnej kultúrnej pamiatky sa snaží nadšenec Pavol Žatko s rodinou.

„Kúpa budovy bola sponzátna záležitosť. Mám vzťah k starým veciam, navyše pochádzam z umeleckého prostredia. Môj otec bol maliar, mama zase sochárka, čiže v tomto prípade to bola

aby sme mohli postupne napredovať. Zvonka sa môže zdať, že sa tu nič extra nedeje, ale už sme napríklad osadili novú strechu, riešili odvodnenie, dali sme si vypracovať projektovú dokumentáciu, prieskumy,“ vy počítal s tým, že aktuálne riešia statické zabezpečenie objektu. Pavol Žatko si uvedomuje, že kompletná obnova budovy si

vyžiada ešte množstvo času, ale aj financií. Na druhej strane hovorí, že ide o jeho srdcovú záležitosť. Na čo by mal kaštieľ v budúcnosti slúžiť, nateraz nie je jasné. „Som otvorený všetkým alternatívam, ktoré prídu. V prvom rade by som tu chcel niečo pekné a autentické zachovať aj pre ďalšie generácie,“ uzavrel.

Pôvodne renesančný kaštieľ vo Vysočanoch pochádza zo 16. storočia, neskôr prešiel viacerými prestavbami. Vybudoval ho rod Vysočaniovcov. Po roku 1948 vznikli v historických priestoroch byty. Napriek rokom chátrania si dodnes zachoval niektoré pôvodné prvky, napríklad omietkové vrstvy s výtvarnou výzdobou, a to na fasádach aj v interiéri. Zaujímavá a v regióne ojedinelá je zase nástenná maliarska výzdoba z prvých desaťročí 20. storočia, ktorá kombinuje prvky florálnej secesie s geometrickými vzormi v štýle art déco.

dvojstranu pripravila: (bas)

ABECEDA

DROZD

Asi najznámejším a najrozšírenejším druhom na Slovensku je drozd čierny. V minulosti by sme ho v blízkosti obydli nenašli. Tento vták totiž obýval najmä husté lesy a pravidelne migroval medzi severnejšími a južnejšími oblasťami.

JABLOŇ

Pôvod tohto slova treba hľadať v latinskej „Abelle“, čo bolo mesto v Kampánii, ktoré bolo známe pestovaním jablák. Dnes ide o mestečko Avella v južnej časti Talianska.

KREMENCOVÉ HÔRKY

Majú asi 250 miliónov rokov a ide o pozostatky kremencového obalu jadrového pohoria. Možno ich objaviť v Tatrách i Karpatoch. Najkrajšie lokality sa však ukrývajú v Tribečskom pohorí.

TRIBEČ

Kryštálicko-druhohorné pohorie, ktoré je súčasťou Vnútrotných Západných Karpát. Preslávil ho mysteriózny román Jozefa Kariku Trhlina, ktorý sa dočkal aj filmového spracovania.

VTÁČNIK

Patrí medzi treťohorné pohoria a je druhým najvyšším pohorím vulkanického Slovenského stredohoria. Tvoria ho najmä vulkanické horniny treťohorného veku, prevažne andezity a ryolity.

VYSOČÁNIOVCI

Rod, ktorý je spojený s obcou Vysočany aj s tamojším kaštieľom. Medzi jeho významných predstaviteľov patril Štefan Vysočani, ktorý bol jedným zo spoluzakladateľov slávnej jezuitskej školy v Trenčíne.

Z OPUSTENEJ MAŠTALE CHUTNÁ „SRDCOVKA“

Kone, zvieratka na mini farme, nekonečná príroda a k tomu chutné domáce jedlo. Ak hľadáte kombináciu všetkého spomenutého, rovno vám odporúčame navštíviť gazdovstvo Uhliská za Nemšovou v časti Trenčianska Závada. Raj pre deti, milovníkov zvierat, cyklistov a turistov. A najmä pre gurmánov. Pri Dubnici nad Váhom stačí zísť autom z diaľnice a o pár minút ste na mieste. Ani sa nechce veriť, že oáza pokoja, pohody a gurmánskeho zážitku je tak blízko rušnej priemyselnej civilizácie.

Gazdovstvo si svoje miesto našlo v kotline Bielych Karpát. Pôvodne tu stála opustená maštala, ale nedeľný výlet starého otca s vnukom pred

trinástimi rokmi všetko zmenil. „Sedeli sme na lúke, krájali slaninku a len medzi rečou som mu povedal, že by tu bola pekná farma. Prišli sme domov a vtedy päťročný vnuk celej rodine oznámil, že ideme stavať farmu.“

spomína Pavol Chmelina na prvý impulz pre vznik rodinnej srdcovej záležitosti.

Asi nebude náhoda, že na začiatku príbehu mal majiteľ v ruke slaninku a teraz má v ruke salámu. Nie však hocijakú, lež jeleniu s hľuzovkami. Nečakane predjedlo, ktoré nás ohúrilo nielen názvom, ale najmä chuťou. O podobné „chuťovky“ na gazdovstve nie je nuda. Ich klobásky, paštéty a syry sú vychýrené. Podávajú sa v miestnej vinárni pri degustácii, no mnohí návštevníci si ich kupujú cielene a z výletu na

Uhliskách odchádzajú ťažší o tieto domáce špeciality.

Lákadlom pre milovníkov jedla je domáca kuchyňa, sezónne produkty z vlastného chovu a záhonov. Šúlance, perky, halušky... všetky múčne jedlá vyrábajú priamo v kuchyni. Svoje miesto v jedálničku má aj jahňacina či kozľacina, ľudia sa ju „naučili“ jesť a aj jej spotreba v kuchyni sa rokmi zniekoľkonásobila. Štýlový hostinec nemá nekočné menu, sezónne ho však menia. „V predvianočnom období si pochutíte na špeci-

OCHUTNALI SME:

- Domacia jelenia saláma s hľuzovkou
- Kačacie prsia na cviklovom pyré s vypráženými šúlancami
- Lekvárové perky s orechovou posýpkou preliate maslom
- Bazové osvieženie

tách z diviny, počas fašiangov sem ľudia prichádzajú na šišky a fánky,“ približuje Edita Spurná s tým, že stavili na čerstvosť a tradičnú domácu kuchyňu. Jahňacinu ani šúľance sa už mnohým doma robiť nechce, radšej prichádzajú sem, aby ich chuťové poháriky opäť pokokriali slovenskými špecialitami. Cez víkend hostom napečú aj domáce koláče – jablkovú štrúdlu, moravské koláče aj kysnuté ovocné s posýpkou. Ovocie pochádza priamo z gazdovstva.

My sme sem prišli na vrchole kačacích a husacích hodov, a tak sme si objednali kačacie prsia na cviklovom pyré. Podávali sa s vyprázanými šúľancami, čo bola pre nás príjemná degustačná novinka. V cviklovom pyré bolo cítiť chuť červeného vína, čo sa lahodne prelínalo s kačacínou. Na ďalšom tanieri prišli domáce pirohy s lekvárom, posypané orechmi a preliate maslom. Objednali sme ich ako hlavné jedlo pre deti, ale ak chcete, pokojne ich považujte za dezert. Sú skvelou bodkou na záver a pomyselnou čerešničkou na torte. Naozaj

ako od starkej. Pochvalovali si ich deti aj dospelí. Pri objednávke osviežujúceho nápoja sme stavili na odporúčanie a ochutnali bazovú limonádu ochutenú sirupom miestnej výroby, čo nás po prehliadke okolia a rozhovoroch s domácimi vôbec neprekvapilo.

Najviac hostí sem prichádza počas víkendu a cez prázdniny, okolie gazdovstva je priam stvorené na výlety s deťmi. Užijú si veľa zábavy na ihrisku, pri kŕmení zvieratiek v mini zoo alebo pri jazde na koni. Objednať si môžete aj otvorené ohnisko a vychut-

nať si klasickú opekačku. Prejsť sa môžete k neďalekej vyhladkovej veži a kochať sa pohľadmi na okolie. To je spolu s gazdovstvom Uhliská už štyri roky miestom konania najťažšej prekážkovej súťaže na Považí Champions Race.

„Rodinné gazdovstvo neznamená len to, že tu pracuje väčšina našej rodiny, ale najmä to, že chceme byť miestom, kde si príde na svoje celá rodina,“ prezrádza firemné motto Pavol Chmelina s dcérou Editou.

Kým deti jazdia na koni,

Kvalita jedla: ★★★★★

Lokalita: ☆★★★★

Obsluha: ★★★★★

Domáce produkty: ★★★★★

Celkový dojem: ★★★★★

mamičky cvičia jogu, ocinovia sú na cykloturistike a nakoniec sa všetci spoločne navečerajú. Atmosféru umocňuje terasa s výnimočným výhľadom na celé gazdovstvo.

Ak máte pocit, že všetko, čo Uhliská ponúkajú, sa nedá stihnúť počas jednej návštevy, máte pravdu. Sú teda ideálnym miestom na opätovnú návštevu. Využite ubytovanie v penzióne a na gazdovstve sa môžete niekoľko dní aktívne venovať agroturizmu. Potvrdia vám to návštevníci naprieč celým Slovenskom, z Liptova aj spod Tatier, ktorí sa sem pravidelne vracajú. A my nebudeme výnimkou.

(gab, ras)

SRDCE GRÓFA LINDENA

ZABUDNUTÉ
MIESTA

PARK V LEDNICKÝCH ROVNIACH SI PREŠIEL
TURBULENTNÝM OBDOBÍM A VSTÁVA Z MŔTVÝCH

Keď sa povie Lednické Rovne, to nie sú len slávne sklárne, ale aj historický park, ktorý vo svojom srdci ukrýva tajomstvá a niekoľko zaujímavých historických unikátov. Zažil slávu i zlaté časy, ale aj odvrátenú stránku, keď roky chátral. V minulom roku však obec naplno rozbehla projekt na jeho revitalizáciu.

Ide o výnimočné miesto. S rozlohou 18,5 hektára patrí k najautentickejšim parkom na Slovensku. Člení sa na dolnú a hornú časť. Kedysi to bol raj na Zemi. Založil ho gróf Ján Gobert Aspremont-Linden, ktorý sa naplno vložil do budovania unikátneho diela. V parku postupne vznikol Minervin chrám, priekopa Neptúnova studňa, Rytiersky hrádok, Ruský dom, rybníček, kamenné mosty, domy pre furmana i záhradníka, jazero s vodnými tryskami, murovaný plot okolo záhrady, dokonca aj hrádze na ochranu pred Váhom. Krásu dotvárali drevené konštrukcie – pyramídy, mostíky i vežička,

ktorá dostala prívlastok Čínska zvonkohra. Botanickú záhradu zveril Antonovi Rochelovi, ktorý dal do skleníka priviezť vyše 2-tisíc cudzokrajných rastlín. Do svojej túžby vložil celé srdce a to napokon zostalo na mieste, ktoré miloval. Kým jeho telo leží na brehu Čierneho mora, jeho srdce sa nachádza pod pomníkom priamo v parku.

Rokmi sa majitelia dominanty Lednických Rovní menili, po každom z nich však v parku niečo zostalo. Napríklad Mauzóleum Jozefa Schreibera, zakladateľa známych sklární. Cez park dokonca prechádza aj železnica. „Do prvej svetovej vojny slúžil park len panstvu. Potom sa dostali dnu aj ľudia z okolia a niektoré veci zničili. Minerva padla ako prvá. Skleník je tiež preč, teraz

tam je detské ihrisko. Anglický park, ktorý pripomína voľnú prírodu, nám zostal,“ hovorí Eva Kucejová z obecného úradu, ktorá má park pod patrolou už 23 rokov. Dominantou bola aj šesťramenná lipa, ktorá mala podľa Kucejovej symbolizovať šesť Schreiberových detí. „Vraj preto, aby

pripomínala ich súdržnosť. Lipa má však vyše tristo rokov a Schreiber mal až osem detí.“

Z pôvodného kostola zo 17. storočia zostala iba veža, zo zvyškov kuriva ľudia postavili nový kostol na inom mieste. Päťdesiat rokov park len stál a chátral. Zub času sa na ňom poriadne podpísal, nemal totiž pána. Stĺpy z Minervinho chrámu bránili prejazdu a svoje urobila aj príroda. Dve veterné smršte v rokoch 2002 a 2010 zničili 180 stromov. „Navyše v osemdesiatych ro-

koch minulého storočia hrobku vyrabovali, kostry boli porozhadzované po okolí,“ dodáva Eva Kucejová. „Možno to tak nevyzerá, ale vždy nám na parku záležalo a urobil sa tu veľký kus práce. Opravili sme kamenné múry, spravili novú strechu na kostole, zachránili sme Minervin chrám. Vynovili sme aj Mauzóleum Jozefa Schreibera,“ vyratúva. V súčasnosti parku konečne svitá na lepšie časy. Obec na základe architektonického výskumu vypracovala projektovú dokumentáciu na jeho obnovu, pričom získala grant z Nórskeho fondu. V hre je nielen komplexná rekonštrukcia, ale aj vybudovanie zážitkovej Cesty skla, a keď to možnosti dovolia, aj sklené bludisko v dolnej časti. S revitalizáciou zelene sa už začalo, celý projekt je naplánovaný až do roku 2023.

Výsledkom projektu bude obnovený významný parkový prvok – hipodróm, tzv. rajčul'a, ktorá svojim spôsobom prepojí históriu, prírodu a sklársku umenie v jeden celok. Odstránené staré a choré dreviny, ale hlavne vysadené nové stromy zabezpečia kolobeh života a zachovanie parku pre ďalšie generácie. „Chceme čiastočne prinavrátiť pôvodný stav tejto významnej kultúrnej pamiatke. Nová domyselná kompozícia oddychových zón dodá tomuto miestu ešte pokojnejší a čarovnejší charakter,“ hlásia z Lednických Rovní. Domáce sklárne a svetová sklárska dizajnérka Aesa Bjork spolupracujú s obcou, aby sa prepojila história parku so sklárskym priemyslom, ktorý má v obci viac ako 100-ročnú tradíciu. Pri rekonštrukcii sa chcú zamerať na to, aby v parku zachovali to, čím je výnimočný – autenticitu. Park čaká ešte beh na dlhú trať, ale už teraz sa ukazuje, že má našliapnuté na to, aby sa doň vrátilo srdce jeho zakladateľa.

(mib)

NA KONCI
KRAJA

DOLINA, KTORÁ NEZABÚDA

Keď sa povie Bošáca, aj abstinentovi okamžite napadne slivovica. Či sa to niekomu páči alebo nie, sme v kraji, kde sa ovociu darí aj napriek tvrdej ílovitej pôde. O ovocinárstve, o počasí aj o turistike sme sa tentoraz vybrali debatovať do bošáckej časti Zabudíšová. Nie, vôbec nejde o zabudnuté miesto, je to kraj „za Budišovou“ a miestni sú pyšní na to, že ešte stále sa im do názvu nedostalo dlhé á za písmeno Z.

Prešli sme malebnou Bošácou, míňame novovysadený ovocný sad pôvodných slovenských odrôd. Ešte je pred nami zopár zákrut a sme v celi. Popri ceste je pripravené značenie na cyklistickú časovku, ktorá sa začne už o pár hodín. S bratmi Struhárovcami máme dohodnuté stretnutie pri požiarnej zbrojnici. Garáž pre nový hasičský prívies je zachovalá. Vidno, že sa o ňu miestni starajú. Je tu autobusová zastávka a autobusový „otoč“. Toto miesto však pôvodní obyvatelia Zabudíšovej volajú Barina. Aj na pohľadnici sa kedysi písala Barina, noví Zabudíšovania však píšu Otoč. Na prvý pohľad spornú situáciu vyriešili jednoducho a k všeobecnej spokojnosti. Miesto, kde sa stretávame, má na stene napísané: Barina – otoč. „Pozrite, na otoči dokonca máme Potulnú

knižnicu,“ nestihli sme ani zapnúť diktafón a už sme na klasickej autobusovej zastávke, kde nám bratia Jozef a Jaroslav ukazujú skrinku plnú kníh. Knižné búdky zdobia mnohé mestá a ponúkajú knihy pre radosť. Tu si môžete vybrať knihu pred cestou autobusom a ani pri tom nezmoknete.

Turistov radi privítajú, ale aj sledujú „Jelenec vpravo, Javorina vľavo,“ pozeráme do diaľavy a začíname spoznávať celý kraj z jedného miesta. Možno sa vám zdá, že zveličujeme, ale čítajte ďalej. „Tu je dolinka Lovichovec, kde bol kedysi detský tábor. Pamätám si, ako nám tam milicionári chodili predvádzať streľbu. Terajší majiteľ to tam obnovuje a vracia miestu pôvab,“ pochvaľujú si turisti telom aj dušou, ktorým turistickí kolegovia z iných kútov Slovenska vyčítali, že Bošácka dolina nemá pre turistov ubytovanie, stravu ani suveníry. „Čo by sme tam robili?“ znela ich otázka. „Našťastie Bohuslavice už majú dva penzióny, takže sa nájde aj občerstvenie...“ vymenúva

mladší z bratov Jozef, ktorý načrtol aj tému korona-turistov. Podľa neho je to špeciálny typ ľudí, ktorí vystúpia z auta, zbadajú prvý strom a hneď sa fotia. „Keby netrhali nezrelé ovocie a bylinky aj s koreňmi, tak ich tu radi uvidíme. Robia však zlé meno turistom, takže keď miestni vidia prichádzať cudzie auto, típnu, ktorý typ turistu prichádza...“ vysvetľujú a už nám ukazujú kopec so strmými stenami a maďarsky znejúcim názvom Pohonitva. „Ja si myslím, že to môže byť ako pohon

na zver. Kopec sa dá obkolesiť a zver nemá kam uniknúť,“ za-

mýšľa sa Jozef a dodáva, že z neďalekého kopca

Lovichovec vyzerá Pohonitva ako pyra-

mída. Zabudíšovú obklopuje až šesť kopcov. Mlačovec,

Kolkové, ktoré sa dá obísť dookola a je

tam aj sušiareň ovocia, Bocháčovec, Pohonitva,

Roháčová a Budišová.

Kopaničiari z Blavy

Domov uprostred kopcov našli aj dve bratislavské rodiny. Z chalupárov sa stali

miestni. Keď sa rodákov pýtame, či ich prijali medzi seba, odpoveď je prekvapivá. „Oni prijali nás. Dokonca nás pozvali na svadbu. Polovica boli kamaráti z Bratislavy a polovica kopaničiari,“ spomínajú na svadbu pred šesťnástich rokov, keď spoločne kráčame k Vojtechovi. Práve si pripravuje bicykel na cyklistickú časovku, hoci jeho outfit vyzerá, akoby sa chystal na súťaž v tradičnom kosení. V ľanovej košeli a nohaviciach a kožených „capačkách“ sa chce postaviť na trať cyklistických pretekov.

„Z Bratislavy sme sem prišli po kone. Manželka profesionálne jazdí a nechceli sme, aby niekomu prekážali. Tu nemáme priameho suseda,“ prezrádza prvotný dôvod na zmenu prostredia rodený Bratislavčan, ktorému sa deti narodili už ako kopaničiari. Najkrajší výhľad na svet je vraj z konského chrbta a prechádzky po okolí si pochvaľujú. Do podnikania v agroturistike sa však nehnú. „Nechceme meniť ráz krajiny.“ A kým manželka si z Bratislavy priniesla do Zabudíšovej kone, on si pri sťahovaní pribalil kajaky. V prvom momente nám napadlo, že sa na nich v zime sánkujú dole kopcami, veď ich je tu dosť. „Musím to vyskúšať, môj tatko to skúšal,“ pousmeje sa Vojtech a asi ho aj zamrzí, že za tie roky sa ešte „nespustil“. Je vodák a kajaky berie na Váh.

„Od Trenčína do Piešťan je Váh najkrajšie miesto na Slovensku. V Trenčíne aj v Piešťanoch to pokazili priehradami, ale staré koryto je nádherné,“ nadchýna sa vodák a zároveň filmový premietač. Na Barine počas leta premietal filmy z auta na stenu hasičskej zbrojnice. Posledný film si spoločne pozreli začiatkom októbra, aj to

s prívlastkom premietanie pre otužilcov. Vojtechovi spravíme ešte jednu fotku a ten s dvomi bicyklami vyráža do Bošáca na štart. Jeden bicykel berie susedovi. My však u neho na záhrade ešte pobudneme. Privítajú nás kozy a sliepky a odprevadia nás k výnimočnému stromu.

Najstaršia hruška a stromy roka

Uprostred záhrady stojí obrovská hruška planá, víťazka ankety Strom roka 2006. „Potrebuje však radikálny rez. Keď napadne ťažký mokrý sneh, rozláme ju a to bude škoda,“ začína rozprávanie ovocinár Jozef Struhár, ktorý hrušku do ankety nominoval. „Hruška má aj príťažlivý príbeh. Počas druhej svetovej vojny sa v neďalekom dome skrývali partizáni. Keď sa blížili Nemci, partizáni utiekli a muníciu nahádzali do dutiny stromu. Či je to pravda, neviem, ale keď tu bol chlapík s detektorom kovov, tak mu to pískalo. Dokonca aj pri nastavení na detekciu pušného prachu,“ ukazuje diery v strome, v ktorej dnes z času na čas prebýva sova. Hruška má v prsnej výške obvod kmeňa 380 centimetrov, v najširšom mieste dokonca 415. Vek jej odhadujú na viac ako 300 rokov. Staršej hrušky plánky vraj na Slovensku niet. Plody má malé, ale chutné, ideálne na hruškovicu.

Keď už hovoríme o ankete Strom roka, bošácka časť Zabudíšová má asi najviac víťazov na metre štvorcové. Jozef Struhár do ankety neskôr nominoval aj hrušku ružovku, ktorá po víťazstve na Slovensku získala aj tretie miesto v európskej súťaži. O rok neskôr anketu na Slovensku vyhrala jablň domáca, odroda citrónové zimné zabudíšovské. K trom prvenstvám si

Zabudíšová pripísala aj jeden bronz z roku 2011, a to za Zicháčkovu oskorušu.

Všetko podľa vzoru ovocie

Z Bošáckej doliny sa už od čias Rakúsko-Uhorska vyvážali tony ovocia do Viedne či Budapešti. Kombinácia počasia a pôdy dáva miestnemu ovociu ideálnu chuť a najmä cukornatosť. „Keď s kolegami prinesieme do práce ovocie, napríklad slivky, tie od nás sú výrazne sladšie. A to sme stále v rámci Trenčianskeho kraja,“ dopĺňa Jaroslav Struhár, ktorý sa venuje aj meteorológii a dokonca spolupracuje so Slovenským hydrometeorologickým ústavom.

„Meriam a nahlasujem teplotu a zrážky. Na každej strane chalupy mám teplomer. Zrážky som od začiatku meral matematicky. Stačí valec, π krát r^2 krát výška = objem a cez objem som vyrátal výšku zrážok v milimetroch,“ vysvetľuje Jaroslav a neskôr nám ukazuje aj meteostanicu. V posledných rokoch podľa jeho meraní zrážok ubudlo. „Priemer zrážok je momentálne 805 milimetrov. Bývali roky, keď sme sa dostali na 580 milimetrov, ale vlni zas stúpili na výše 1000 milimetrov, pred desiatimi rokmi to bolo až 1036 milimetrov,“ vyratúva spamäti meteorológ, ktorý sa počasiu venuje už od detstva. A kým on od chlapčenských čias sleduje výkyvy počasia, jeho brat už v trinástich rokoch zasadil prvé ovocné stromy. Dnes nám na rôznych miestach Zabudíšovej ukazuje aleje dospelých stromov, ktoré mu ročne vydajú množstvo sladkých plodov. Sme síce na mieste, ktoré preslávila pálenica a najmä pálenka z tunajšieho ovocia, ale nie všetky jablká, hrušky či slivky končia

v tekutom stave. V Zabudišovej je aj legendárna tradičná bielokarpatská sušiareň ovocia. Domček učupený uprostred lesa pôsobí priam rozprávково. A v jeho okolí sa dokonale premiešava vôňa dreva, ohňa a ovocia.

Sen o rozhl'adni na Roháčovej

Tak ako v podobných kopaničiarskych kútoch, aj tu sa ľudia nachodia. Výnimkou nie sú ani bratia Jozef a Jaroslav. Turistika im je natoľko blízka, že sa rozhodli označiť aj niektoré turistické trasy a chodníky. „Prečo? Často sa tu stratili aj miestni. Za šesť rokov sme vybudovali 36 kilometrov nových trás okolo Bošáca, staráme sa o 57,“ vymenúvajú a ukazujú na okolité kopce. Nesmelo sa opýtame, čo ich to stojí, a veru to nie je prechádzka ružovou záhradou. Maľovanie značiek je najmenej, ide skôr o prácu s pílkou. Orezávanie konárov a kríkov, aby húština nezakryla značenie.

„Snívame o rozhl'adni na Roháčovej. Lesy by nám drevo dali, len niet času popri všetkých aktivitách. Ale výhľad je tam už teraz krásny, určite sa tam choďte pozrieť,“ dostávame tip na výlet. Ak máte chuť na návštevu rozhl'adne, naplánujte si cestu na Lopeník. Možností, ako sa k veži plnej výhľadov dostať, je niekoľko. Záleží na vašej kondičke a turistických ambíciách. „Radi vás zoberieme aj na Štefanský turistický pochod. Štartujeme pri Barine na otoči a ideme na Mikulčin vrch. Kto chce, môže pokračovať k rozhl'adni na Veľký Lopeník,“ pozývajú ľudí zblízka aj zďaleka.

Ak sa chcete prírodou len pokochať a takmer z jedného miesta vidieť niekoľko

vrcholov, stačí ísť na malú prechádzku po Zabudišovej. Keď nám pri stretnutí Jozef s Jaroslavom ukazovali v diaľave prvé vrcholy, netušili sme, že o chvíľu uvidíme ešte viac. Len pri hasičskej zbrojnici sa treba dobre pozrieť. „Tam je malý priesmyk, pod ním Vápeč a vzadu vidíte Strážov. Toto je Baske, o dvesto metrov uvidíte Homôlku,“ sledujeme akúsi Vrchársku korunu v priamom prenose a z jedného miesta. O pár metrov ďalej už dostávame kontrolnú otázku: „Viete, čo je tam vzadu?“ Vysielač je nám známy a tipujeme Inovec. Správne! Ďalší vrch odľajknutý. Už vidíme aj sľúbenú Homôlku. V zime, keď sa na Homôlke večer lyžovalo, v Zabudišovej videli rozsvietený svah. Človek má pocit, že je to ideálne miesto pre starodávny hrad. Strategické miesto, odkiaľ vidno na všetky smery. Ale odjakživa tu boli len lesy, neskôr lúky.

Na kopaničiach na jogu

Hoci tu hrad nikdy nestál, asi tri kilometre za dedinou sa nachádza budhistické miesto gompa. Uprostred kopaníc je doslova zasadená stavba na drevených koloch, presklená hala, kde sa stretávajú, meditujú a cvičia jogu Slováci aj Moraváci. Obdivujú to aj tí, ktorí nevyznávajú budhizmus,“ opisujú nám ďalší skvost doliny bratia Struhárovci. Gompa sa stala jednou z oddychových miest počas 30-kilometrovej turistickej trasy pochodu „Okolo Bošáckej doliny“.

Lúčime sa opäť pri Barine, na otoči. Na mieste, kde sa miestni stretávajú pri filmoch alebo na hodoch. Veľké „bašavely“ tu radšej nerobia. Ich predchodcovia s tým nemali dobré skúsenosti.

„Keď sa pred 150 rokmi stavali hlinené domy, na tomto mieste sa hĺbila hlina. Ľudia tu našli kosti a rôzne meče, bodáky. Odtedy si začali po generáciách odkazovať, že tu bolo kedysi pohrebisko. Keď mala naša mama 20 rokov, robili tu zábavu. Starí ľudia ich vystríhali, že pánbožko ich potrestá. Len čo sa zábava začala, z nášného neba sa spustili hromy, blesky, krúpy a bolo po veselici. O dva roky neskôr tu zas chceli robiť zábavu. Starí ľudia ich opäť upozorňovali, že to nie je vhodné. Neposlúchli a vtom začala horieť neďaleká chalupa, tak sa všetci pobrali hasiť... My sa tu síce stretávame, aj pódium tu je, ale k miestu máme úctu.“

Zo Zabudišovej odchádzame po prázdnej ceste. Všetci už čakajú na štarte. Cyklisti aj ich fanúšikovia. Časovku odštartoval starosta pozdravom a cvaknutím nášho fotoaparátu. Bolo nám čťou.

(gas, ras)

„Ryšavá čapica“

Matúšova veža na Trenčianskom hrade má novú strechu. Pomocou štvorkolky a elektrickej kladky osadili drevený ručne štiepaný šindel bledej farby, ktorý časom stmavne. Zároveň je ošetrený proti drevokaznému hmyzu. Po rekonštrukcii bude aj táto dominanta hradu lákať turistov. Dovtedy budú pohľady smerovať na „ryšavú čapicu“.

zdroj: TSK

Odhalili Dubčekovu bustu

V Uni-parku pred Trenčianskou univerzitou Alexandra Dubčeka pri príležitosti 100. výročia narodenia veľkej osobnosti slovenských dejín slávnostne odhalili bustu s podobizňou Alexandra Dubčeka.

Nová prístavba

Centrum sociálnych služieb Kolonka v Púchove má novú športpodlažnú prístavbu. Nachádza sa v nej unikové schodisko, evakuačný výťah a protipožiarne bezpečnosť centra zvýši nainštalované zariadenie elektrickej požiarnej signalizácie. (no)

CESTA, KTORÁ SPOJILA SPRIATELENÉ NÁRODY

Dve mestá, dva kraje, dve krajiny. Tie sa podarilo spojiť zrekonštruovanou cestou na kopaniciach. Vďaka Programu cezhraničnej spolupráce Interreg V-A SK-CZ sa podarilo zrekonštruovať a zmodernizovať úsek na Myjavsku a Hornácku. Projekt zatriktívni kultúrne a prírodné dedičstvo pre obyvateľov a návštevníkov prihraničného regiónu.

Na slovenskej strane hranice sa podarilo opraviť úsek cesty II/499 v dĺžke takmer 4,5 km medzi Myjavou a Vrbovcami, ktorého investícia sa vyšplhala na viac ako 1 mil. eur, a na českej strane ďalší 3 km dlhý úsek. „Ako povedal Alexan-

der Dubček, robme tak, aby nás hranice nerozdeľovali, ale spájali. Pevne verím, že aj táto zrekonštruovaná cesta na oboch stranách hranice ešte viac zlepši spolumožnosti dvoch bratských národov,“ povedal trenčiansky župan Jaroslav Baška.

„Som presvedčený, že tento projekt pomôže zlepšiť turistické príležitosti a dostupnosť jednotlivých pamiatok a

zdroj: TSK

prírodných krás, ale aj životné podmienky obyvateľov regiónu,“ pridal sa námestník hejtmana Juhomoravského kraja Jiří Nantl. Oprava cesty prebehla v rekordne rýchлом čase – za 30 dní. Zhotoviteľ odfrézoval okolo 36-tisíc m² povrchu vozovky, výmena podlažia prebehla na ploche 1660 m² a bolo použitých 9700 ton asfaltových zmesí. Po dokončení súvislej rekonštrukcie cesta nielen pekne vyzerá, ale je aj bezpečnejšia pre všetkých účastníkov cestnej premávky. Pribudli totiž moderné bezpečnostné prvky. (vr)

UNIKÁTNE ODDELENIE SO ŠPIČKOVOU TECHNIKOU

Najmenšia župná nemocnica s poliklinikou v Myjave má oddelenie s najmodernejším

litnú zdravotnú starostlivosť o kriticky chorých pacientov. Trenčianska župa na stavebné

zdroj: TSK

vybavením. Nové oddelenie anestéziológie a multiodborovej intenzívnej starostlivosti má osem lôžok, z toho dve izolované. Inšpirácia sa čerpala v zahraničí. Najpodstatnejšie pritom bolo zabezpečiť kva-

lity zdravotnú starostlivosť o kriticky chorých pacientov. Trenčianska župa na stavebné úpravy a prístrojové vybavenie vyčlenila zo svojho rozpočtu sumu 1 mil. eur s DPH. „Ešte viac sa zvýšila kvalita nemocnice, ktorá je pre obyvateľov na kopaniciach mimoriadne dôležitá. Urobíme všetko pre

to, aby zostala zachovaná v sieti regionálnych nemocníc s ohľadom na pripravovanú optimalizáciu z dielne ministerstva zdravotníctva,“ podotkol predseda TSK Jaroslav Baška. Vďaka modernému technickému vybaveniu a monitoringu môže personál pomáhať pacientom, ktorí potrebujú umelú pľúcnu ventiláciu, aj pacientom so srdcovým zlyháváním alebo inými ťažkými diagnózami. „Máme kvalitný monitoring, všetka technika je navzájom kompatibilná a vie poskytnúť jeden zrozumiteľný elektronický zápis z vedenia zdravotnej dokumentácie. To je ozajstný unikát tohto oddelenia,“ informoval primár Pavol Halaš. V budúcnosti je naplánovaná aj rekonštrukcia chirurgického oddelenia s operačnými sálami. (no)

CSS - AVE V MODERNEJ BUDOVE

Zariadenie sociálnych služieb CSS – AVE v Dubnici nad Váhom by ste ani nespoznali. Po roku sa klienti a zamestnanci vrátili do vynovenej a modernej budovy. Kým prebiehali rekonštrukčné práce, ich prechodným domovom bola považskobystrická nemocnica. Vďaka oprave strechy pribudli nové podkrovné priestory, ktoré slúžia na voľnočasové aktivity, rozvoj pracovných zručností klientov zariadenia a na fyzioterapiu. Zamestnancom uľahčí

prácu s imobilnými klientmi aj nová technika – hydraulická plošina, stropný zdvíhací systém. K tomu pribudol aj bezbariérový vstup a nový výťah. Budova sa zateplila, zriadila sa nová plynová kotolňa, nainštaloval sa solárny systém na ohrev vody a vynovený objekt disponuje zrekonštruovanou elektroinštaláciou, elektrickými žalúziami a elektronickým požiarnym systémom s hlasovou signalizáciou požiaru.

zdroj: TSK

(mb)

Most otvorený

Motoristi sa dočkali. Most ponad Vážsky kanál v považskobystrickej mestskej časti Podvažie bol od začiatku apríla tohto roku úplne uzatvorený, ale po oprave je plne prejazdný pre verejnosť. Boli spevnené svahy a krajnice na oboch stranách mosta, pribudli aj nové bezpečnostné zvodidlá. Most má po stavebných úpravách zaťažiteľnosť 26 ton. Na rozsiahlu rekonštrukciu župa vyčlenila takmer 1,5 mil. eur.

(no)

zdroj: TSK

NOVÉ IHRISKÁ NA STREDNÝCH ŠKOLÁCH

Aktívnym športom k zdraviu. Študenti dvoch škôl v zriaďovateľskej pôsobnosti Trenčianskeho samosprávneho kraja sa dočkali nových multifunkčných ihrísk.

Najskôr sa slávnostného otvorenia nového športoviska s rozmermi 18 x 33 m dočkali študenti Strednej odbornej školy v Handlovej, do ktorého vybudovania TSK investoval 200-tisíc eur. Inštalovaný bol najmodernejší EPDM povrch, dva bezbariérové vstupy, osvetlenie. Určené je na volejbal, street basketbal, florbal a minifutbal. Podobnú radosť z nového ihriska majú aj v Považskej Bystri-

ci, kde vyrástlo v areáli Strednej odbornej školy strojníckej.

Na škole aktuálne študuje 570 žiakov, v jej tesnej blízkosti

zdroj: TSK

sa nachádzajú aj ďalšie župné stredné školy – obchodná akadémia, stredná zdravotnícka škola a gymnázium, no aj školy v pôsobnosti mesta. „Je to taký stredoškolský kampus. Verím, že toto ihrisko bude čo najviac otvorené pre všetkých športových žiakov,“ povedal trenčiansky župan Jaroslav Baška. Ihrisko má rozmery 34,5 x 19 m, okolo neho je vybudovaný mantinel a ochranné siete. Dohliadať naň bude kamerový systém. Investícia župy do jeho vybudovania bola viac ako 200-tis. eur. Obe športoviská môže okrem študentov využívať aj verejnosť.

(bm)

ŠKRUPINKA

nie je typická folklórna skupina, jej členovia sa stretávajú raz za dva týždne. Ide o pätnásť bývalých kamarátov folkloristov vo veku od 50 do 62 rokov. Príprave vianočného programu sa za bežných okolností začínajú venovať už začiatkom jesene. Škrupinkári spievajú a hrajú, a ako sami hovoria, ak naberú odvahu, tak si krátko zacifrujú. Ide najmä o hudobno-slovné pásma, v ktorých nechýba štipka humoru. V repertoári majú okrem kolied aj pesničky na rôzne príležitosti. Dokonca aj smutnú pieseň k prvej svetovej vojne. Chlapi sú však veselá kopa a ľudia milujú ich humorne ladené čísla, ako napríklad recesiú na futbalistov s futbalovými častuškami („farby-laky-firmeže, Turná vám to nareže“), s ktorými vystúpili aj na folklórnom festivale vo Východnej. Ich zahraničné zájazdy smerujú na Moravu, kde sa za svoje „pijanské pesničky po ceste z krčmičky“ stali laureátmi Medzinárodného folklórneho festivalu Strážnice.

je to relax,“ hovorí folklorista Vlado Mišík. Je rád, že divákovi odovzdávajú radosť a naštartujú vianočnú atmosféru.

„Hej dolina, hľa novina, Boh nám poslal svojho Syna, v Betleheme na slame...“ znejú mohutné chlapecké hlasy. Počujeme ich aj v Soblahove počas Štefánskej jazdy. Skupina folkloristov „srdciarov“ prenáša vianočnú atmosféru priamo k nám a tóny ich piesní vyvolávajú zimomriavky. A ako prežívajú vianočné dni samotní folkloristi? Na to sme sa opýtali členov skupiny Škrupinka Vladimíra Mišíka a Jozefa Ďuráčiho.

V plnej sezóne sa strieda jedno vystúpenie za druhým. Decembrové víkendy sú v diári plné a o vystúpenia nie je núdza ani počas pracovných dní. Pre verejnosť znamenajú vianočné trhy či vianočné predstavenia začiatok sviatkov. A čo folkloristi? Kedy si doprajú vianočný oddych?

„Na jednej strane je to časovo náročné, najmä ak sa popri účinkovaní v Škrupinke venujem aj detskému súboru Kornička. Na druhej strane

Každé vystúpenie si dokážu vychutnať a užijť aj účinkujúci na javisku.

Keď vystupuje, neupratuje

„Problémy všedných dní idú do úzadia, ani doma upratovať toľko nemusím,“ vtipkuje. Tak či onak, predvianočné obdobie je plné mágie. Škrupinka tvorí repertoár z materiálov z vlastného výskumu, prípadne výskumu Jožka Ďuráčiho, ktorý je ich vedúci a choreograf. Študujú spevníky aj kódexy, archaické zápisy piesní. Folklór je doslova veda a prv, než sa pätnásť chlapov postaví pred divákov, musí mať predstavenie hlavu a päť.

„Tým, že danú tému, napríklad Vianoc, takto spracujeme, je predpoklad, že sa zvyky posunú minimálne o jednu generáciu ďalej,“ zamýšľa sa folklorista a verí, že takto pesničky a koledy nezaniknú. „Pritom samotná tradícia sa už zmenila. Kým v minulosti koledníci chodili a spievali od

domu k domu, teraz prídu diváci za koledníkmi na spoločné vystúpenie.“

Chlapcov naučili betlehenské koledy a po dedine chodili ako Kubo, bača, Fedor a Stacho od rodiny k rodine. „Keď mali scénu odohrať na javisku, po tomto zážitku to vyzeralo úplne inak. Vedeli si to priestorovo predstaviť a vžiť sa do atmosféry, aká panuje,“ dopĺňa Jožko Ďuráči.

Ako vznikla Škrupinka?

Koledovanie s Korničkou každoročne vyvrcholí predstavením pod názvom Hojné požehnanie vám nesieme. Pre mnohých divákov je to moment, keď sa definitívne začínajú Vianoce a nastáva sviatočná atmosféra. „Pri zostavovaní pásma raz chýbali chlapecké hlasy, tak sme sa dali dohromady. Stretlo sa to s milým ohlasom divákov a ešte nás to aj bavilo. Do toho sme pripravili Jasličkovú pobožnosť v Soblahove. Kostol sme

naplnili do prasknutia, ujal sa to a robíme to tak už 14 rokov,“ vysvetľuje náhodný vznik Škrupinky Jožko Ďuráči s tým, že vôbec nejde o náhodu, že sa dali dokopy práve v tejto zostave.

„U Jána Kováča sa celé roky stretávame na orieškoch. Najskôr sme len lúskali orechy do vianočných koláčov. Neskôr sa k nám pridali aj naše ženy a deti. Chceli sme, aby deti videli, že keď sa rodiny stretnú, dokážu spoločne niečo vytvoriť. Ako v minulosti, keď sa ľudia stretávali pri robotách. Popri čistení orechov si spievame. Chlapi orechy rozbijú, ženy dočistia. Deti medzitým vyrábajú kúrdlačky pre sýkorky, varešky, stoličky, sú to také tvorivé dielne. Dokonca sme si kúpili aj mašinku na pečenie oblátok a pečieme vianočné oblátky,“ opisuje predvianočné tradície rodín folkloristov. A práve pri tejto orieškovej tradícii vznikla Škrupinka, ktorej názov je odvodený od škrupinky z orecha.

Vianočné tradície si mnohí folkloristi prenášajú aj do svojich domovov. Výnimkou nie je ani rodina Vlada Mišíka. Pri štedrej večeri nemôžu chýbať typické zvyky, aj keď im predchádza dlhé upratovanie a dlhé varenie. „Manželka je z Turca, takže niektoré jedlá priniesla ona a spoločne sme vytvorili tradičné menu. Kapustnica, pupáky, ryba. Na Vianoce sa popíja málo, priam striedmo, ohrejeme medovinu alebo vyrobíme nealko grog z džúsu. Po večeri si dáme pohár vína.“

Medový krížik a bez mäsa

U Jožka Ďuráčiho sa stretne celá rodina, pri stole je ich aj jedenásť. Najmladší z rodiny prečíta úryvok evanjelia o narodení Ježiška. „V slamenej ošítke prinesiem svätenú vodu, oblátky s medom a orechy, tie položíme na stôl, pomodlíme

sa, dostaneme medový krížik na čelo a dáme si vianočné bezmäsité menu. Kapustnica s hribsmi zasmažená na masle,

Slávnostnú časť adventu a Vianoc práve na Štefana strieda neviazaná zábava. Škrupinka je súčasťou furman-

hríbovica nakyselo, fazuľovica s cibuľkou a tvarohovou pletenkou a napokon vianočná klasika – ryba so šalátom.“ Na druhý deň ešte oddychujú, veď polievky majú navarenej do troch hrncov, a vinšovať idú až na Štefana.

skej tradície v Soblahove pri Trenčíne. Kedysi všetky kone po dvoch sviatočných dňoch vyviedli zo stajní a maštali a furmani ich zobrali na prechádzku, „aby nezastáli“. Z nevyhnutného úkonu sa časom stal zvyk a furmani sa spoločne stretali v dedinách či za dedi-

nami. Už niekoľko rokov sa Štefanská jazda uchováva azda v jedinej dedine na Slovensku, v Soblahove. „Spievame aj koledy, čím posúvame vianočnú náladu aj do medzisviatkového obdobia. Tu na javisku nepredvádzame tradíciu z minulosti, ale sprevádzame živú funkčnú tradíciu.“

Bicyklové pásmo – bez bicyklov

Dokonca sem prichádza široká verejnosť a je z toho spoločenská akcia,“ približuje Vlado jedinečnosť podujatia, na ktorom počut' typické gajdy, husle či ozembuch.

„Máme aj pásmo venované dedinským remeslám, pracovne ich nazývame bicyklové koledy. Jediný problém je, že s bicyklami by sme sa na javisko nedostali. Ide o znovuzrodenie niekdajšieho zvyku, keď z domu do domu chodili koleďovať krčmár, stolár, hasič, kominár... Kedysi to bola akási dedinská high society, ktorá sa však nevyvyšovala, ale naopak, všetci radi pomohli,“ predstavuje Jožko uniformované koledy.

Hovorí sa, že Vianoce sú magické. Mnohé zvyky majú zabezpečiť hojnosť, lásku, zdravie. Každý sa na ne teší a každý si z nich zoberie to, čo mu robí radosť.

Spracovali:
Radovan Stoklasa, gas

KAM V NAŠOM KRAJI?

NOVEMBER – DECEMBER 2021

Termín: január – december 2021

Názov: Stála expozícia M. A. Bazovského
Miesto konania: Galéria M. A. Bazovského v Trenčíne
Web: www.gmab.sk

Termín: do augusta 2022

Názov: Pán Váhu a Tatier
Miesto konania: Trenčiansky hrad
Web: www.muzeumtn.sk

Termín: november 2021

Názov: Stretnutie s umením
Miesto konania: ZUŠ Trenčín
Web: www.tnos.sk

Termín: november 2021

Názov: Svetlušky
Miesto konania: Považské osvetové stredisko v Považskej Bystrici
Web: www.pospb.sk

Termín: november 2021

Názov: Krajina nádeje
Miesto konania: Považské osvetové stredisko v Považskej Bystrici
Web: www.pospb.sk

Termín: november 2021

Názov: OdDYCHpoDYCH - 26. ročník celoštátnej postupovej súťaže a prehliadky dychovej hudby
Miesto konania: Púchov, Lednické Rovne
Web: www.pospb.sk

Termín: 3. - 30. november 2021

Názov: Výstava fotografií Fotoskupiny Méta
Miesto konania: výstavné priestory Trenčianskeho samosprávneho kraja
Web: www.tnos.sk

Termín: 3. november - 3. december 2021

Názov: Srdcom v raji
Miesto konania: Galéria Regionart pri RKC v Prievidzi
Web: www.rkcpd.sk

Termín: 3. november - 3. december 2021

Názov: Výstava keramiky
Miesto konania: RKC v Prievidzi
Web: www.rkcpd.sk

Termín: 10. november 2021

Názov: Mladý moderátor
Miesto konania: Považské osvetové stredisko v Považskej Bystrici
Web: www.pospb.sk

Termín: 10. november 2021 (10.00 h vernisáž) – 3. decembra 2021

Názov: Príroda, životné prostredie a deti
Miesto konania: ZUŠ Karola Pádívého v Trenčíne
Web: www.tnos.sk

Termín: 11. – 13. november 2021

Názov: HORIZONTY 2021
Miesto konania: Posádkový klub (Dom armády), Trenčín / online (podľa situácie protipandemických opatrení)
Web: www.horizonty.sk

Termín: 13. november 2021

Názov: Hudobno-spevné a tanečné tradície
Miesto konania: Trenčín
Web: www.tnos.sk

Termín: 13. november 2021

Názov: Krajská prehliadka detských folklórnych súborov
Miesto konania: Dom kultúry SNP v Zemianskych Kostoľanoch
Web: www.rkcpd.sk

Termín: 14. november 2021

Názov: Hanička a Murko
Miesto konania: Kino Mier, Považská Bystrica
Web: www.pxcentrumpb.sk

Termín: 18. november 2021

Názov: Vplyv terapeutickú rozprávky na duševnú pohodu detí

Miesto konania: RKC v Prievidzi
Web: www.rkcpd.sk

Termín: 19. november 2021

Názov: Bubnujeme, aby bolo deti lepšie počuť
Miesto konania: RKC v Prievidzi
Web: www.rkcpd.sk

Termín: 22. november 2021 – 6. február 2022

Názov: Orest Dubay, Kód
Miesto konania: Galéria M. A. Bazovského v Trenčíne
Web: www.gmab.sk

Termín: 25. november 2021

Názov: Rodinné a výročné obyčaje a tradície
Miesto konania: RKC v Prievidzi
Web: www.rkcpd.sk

Termín: 26. november 2021

Názov: NEREŽ TRIO
Miesto konania: RKC v Prievidzi
Web: www.rkcpd.sk

Termín: 27. november 2021

Názov: SNOWFILM FEST
Miesto konania: Kino Mier, Považská Bystrica
Web: www.pxcentrumpb.sk

Termín: 29. november 2021

Názov: KVARTETO
Miesto konania: Kino Mier Považská Bystrica
Web: www.pxcentrumpb.sk

Termín: december 2021

Názov: V. ročník medzinárodnej súťaže fotografie FOPO 2021 • FOTOGRAFIE POMEDZIA – FOTOGRAFIE POMEZÍ
Miesto konania: výstavné priestory Trenčianskeho samosprávneho kraja
Web: www.tnos.sk

Termín: december 2021

Názov: Vianočné zvyky v regióne

November – december

PÁN VÁHU A TATIER

Výstavou Pán Váhu a Tatier si na Trenčianskom hrade pripomínajú jeho najznámejšieho majiteľa Matúša Čáka Trenčianskeho. Prostredníctvom expozície priblížia verejnosti nielen jeho osobnosť, ale aj dobu, v ktorej žil. „Aby sme priniesli na Trenčiansky hrad niečo nové, rozhodli sme sa, že pripravíme expozíciu, ktorá zaujme návštevníka už na prvý pohľad. Vonkajšiu, čiže vstupnú časť expozície tvoria hradby s bránou a padacím mostom. Vo vnútri sa ukrýva hlavná časť expozície, ktorej steny nesú vyobrazenie erbu Matúša Čáka, teda zlatého leva na modrom pozadí,“ uviedol kurátor výstavy Lukáš Trnkóci. Najzaujímavejším exponátom je kópia hermy (busty), ktorá má byť pôvodcom mnohých podobizní Matúša Čáka Trenčianskeho. Návštevníci ju môžu obdivovať v priestoroch hradnej kasárne do augusta budúceho roka.

11. – 13. november 2021 HORIZONTY 2021

Druhý novembrový víkend bude patriť 16. ročníku festivalu dobrodružných filmov Horizonty. Hostiť by ho mal trenčiansky Posádkový klub. V prípade, že sa pandemická situácia zhorší, milovníci adrenalínu ho budú môcť zažiť aspoň v online podobe. „Festival sme pred rokom v krátkom čase dokázali premiestniť do online sveta, kde si takisto našiel svojho diváka. Zároveň sme spoznali nové možnosti, preto teraz uvažujeme o viacerých alternatívach, aby sme priaznivcom festivalu ponúkli čo najviac z toho, čo situácia dovoľí,“ informovala riaditeľka podujatia Mária Dutková. Čestným hosťom tohto ročníka bude Róbert Gálfy, legenda súťažného skialpinizmu, horolezec, horský vodca a úspešný outdoorový podnikateľ. Festival ponúkne besedy s ďalšími osobnosťami slovenského horolezectva, množstvo horských filmov z celého sveta aj snímky neprofesionálnych filmárov. Chýbať nebudú témy outdoorových športov, cestovania na rôzne spôsoby či ekológie.

16. november

MLADÝ MODERÁTOR

Mladí nádejní moderátori si budú môcť zmerať svoje zručnosti. Považské osvetové stredisko (POS) totiž pripravuje krajské kolo súťaže Mladý moderátor. „Pokiaľ bude situácia ako-tak priaznivá, vyhodnotenie súťaže sa uskutoční 16. novembra o 16:00. Ak nám to nevyjde, výsledky súťaže budú zverejnené prostredníctvom webu,“ uviedla Ľudmila Bašová z POS. Každý súťažiaci nasníma jednotlivé disciplíny, ktorými sú čítanie spravodajského textu, interpretácia reklamného textu, rozhovor s respondentom a reportáž. Tie spracuje do ucelenej relácie, ktorú sám uvedie. Do krajskej postupovej súťaže v Považskej Bystrici sa môžu zapojiť záujemcovia vo veku 15 až 25 rokov, ktorí do 5. novembra zašlú vyplnenú prihlášku. Víťazi krajského kola následne postúpia do celoštátneho finále súťaže Sárova Bystrica.

zdroj: pospb.sk

Miesto konania: Považské osvetové stredisko, Považská Bystrica
Web: www.pospb.sk

Termín: december 2021

Názov: Vianočný program Mestského folklórneho štúdia

Miesto konania: Kino Mier Považská Bystrica
Web: www.pxcentrumpb.sk

Termín: december 2021

Názov: VIANOČNÉ TRHY

Miesto konania: pred mestským úradom, Považská Bystrica
Web: www.povazska-bystrica.sk, www.pxcentrumpb.sk

Termín: 1. december 2021

Názov: FIHA TRALALA

Miesto konania: Kino Mier, Považská Bystrica
Web: www.pxcentrumpb.sk

Termín: 2. december 2021

Názov: Vráťme Ducha Vianoc do ulíc mesta

Miesto konania: pred mestským úradom, Považská Bystrica
Web: www.povazska-bystrica.sk

Termín: 3. december 2021

Názov: SNOW FILM FEST

Miesto konania: RKC v Prievidzi
Web: www.rkcpd.sk

Termín: 4. december 2021

Názov: Hudobno-spevné a tanečné tradície

Miesto konania: Trenčín
Web: www.tnos.sk

Termín: 5. december 2021

Názov: Mikulášsky program

Miesto konania: Kino Mier Považská Bystrica
Web: www.pxcentrumpb.sk

Termín: 6. december 2021

Názov: Zahráte mi manžela? alebo Maliar izieb

Miesto konania: Kino Mier, Považská Bystrica
Web: www.pxcentrumpb.sk

Hrajú: Zdena Studenková, Zuzana Fialová, Roman Poláčik/Juraj Loj

Termín: 8. december 2021 - január 2022

25. november 2021

RODINNÉ A VÝROČNÉ

OBYČAJE A TRADÍCIE

Regionálne kultúrne centrum (RKC) v Prievidzi pripravilo pre milovníkov ľudových obyčajov a tradícií online prednášku etnologickej Margity Jágerovej, ktorá sa venuje zvykom, čo súviseli s bežným životom i s ročným obdobím, a zároveň je odborníčkou na detský folklór. Aktuálne pôsobí na Univerzite Konštantína Filozofa v Nitre. Ako informovala Jana Hvojniová z RKC, ústrednou témou novembrovej prednášky bude svadba a obyčaje, ktoré sa k tejto udalosti dodnes viažu. Niektoré z nich sú v súčasnosti chybné interpretované, preto uznávaná odborníčka vysvetlí ich pôvodný význam. V poradí piaty webinár organizuje RKC v rámci cyklu etnoprednášok Mjartanovo Sebe-dražie. Pozrieť si ho môžete na Facebooku alebo na youtubovom kanáli RKC. Vstupné je dobrovoľné.

zdroj: fb Margita Jágerová

Miesto konania: pred mestským úradom, Považská Bystrica
Web: www.pxcentrumpb.sk

Názov: Príroda mojimi očami

Miesto konania: Galéria Regionart pri RKC v Prievidzi
Web: www.rkcpd.sk

Termín: 9. december 2021 – 27. február 2022

Názov: EXTRAKT / Robo Kočan

Miesto konania: Galéria M. A. Bazovského v Trenčíne
Web: www.gmab.sk

Termín: 31. december 2021

Názov: Silvester 2021

Pozn.: Uskutočnenie plánovaných podujatí závisí od aktuálnych epidemiologických opatrení. Prípadné zmeny v programe sú vyhradené!

**VIAC POZVÁNOK NÁJDETE NA
WWW.TRENCINREGION.SK**

Krajská organizácia cestovného ruchu (KOCR) Trenčín región vyhlasuje už piaty ročník úspešnej súťaže TOP GASTRO 2021, kde spoločne s verejnosťou hľadá najlepšie gastronomické zariadenie v Trenčianskom kraji. Počas celého novembra môže verejnosť nominovať najlepšiu reštauráciu, bistro, kaviareň, čajovňu či bar v Trenčianskom kraji. O víťazovi následne rozhodne hlasovanie, ktoré bude prebiehať od 1. 12. 2021 a potrvá až do konca roka. Každý, kto nominuje zariadenie alebo sa zúčastní hlasovania, bude zaradený do žrebovania o hodnotnú cenu. Všetky podrobnosti o nominácii i hlasovaní nájdete na webovej stránke www.trencinregion.sk.

OTESTUJTE SI VEDOMOSTI

1. Ktoré dve pohoria sú súčasťou **CHKO Pontrie?**
 a) Tribeč a Strážovské vrchy
 b) Vtáčnik a Tribeč
 c) Vtáčnik a Inovec
2. Kto je autorom románu **Trhli-
na, ktorý sa odohráva v pohorí
Tribeč?**
 a) Juraj Čerevenák
 b) Jozef Banáš
 c) Jozef Karika
3. V akej nadmorskej výške sa **na-
chádza vrch Vtáčnik?**
 a) 1 346 m n. m.
 b) 1 326 m n. m.
 c) 1 316 m n. m.
4. V ktorej krajine má pôvod **jablčná odroda Fuji?**
 a) Čína
 b) Japonsko
 c) Vietnam
5. V akom slohu bol pôvodne **po-
stavený kaštieľ vo Vysočanoch?**
 a) barok
 b) renesancia
 c) secesia

Odpovede: B, C, A, B, B

Liečba po covide

Kúpele Trenčianske Teplice ponúkajú pre pacientov s postcovidovým syndrómom liečebné pobyty cez zdravotnú poisťovňu. Kúpeľnú starostlivosť rozdeľuje Indikačný zoznam na dve skupiny – skupinu A a skupinu B podľa závažnosti ochorenia. Návrh na kúpeľnú liečbu vypisuje všeobecný lekár pre dospelých alebo špecialista. Vypísaný návrh doručí poistenciac na pobočku zdravotnej poisťovne. O konkrétne kúpele je nutné požiadať zdravotnú poisťovňu pri predložení návrhu. Po schválení liečby zdravotná poisťovňa poistencovi oznámi, do ktorých kúpeľov zaslala návrh. Kúpele podľa zmluvných podmienok a kapacitných možností pridelia nástupný termín a zašlú písomné potvrdenie rezervácie s informáciami k pobytu. V kúpeľoch Trenčianske Teplice je v zrekonštruovanom hoteli Slovakia k dispozícii aj novovybudované medicínske wellness centrum WellMed s moderným bazénovým a saunovým svetom.

(mb)

zdroj: foto www.kupele-teplice.sk

VIANOČKOVÁ S RUMOM A NA VIANOCE

Žemľovka na Vianoce? A ešte k tomu z vianočky? No, nech sa páči... Verte, že pri delikátnom spojení sladkého pečiva s rumovými hrozienkami si budete prsty aj na nohách obľizovať. Každá stará mama vždy hovorievala, že žiadne jedlo sa nemá vyhadzovať, lebo sa prosto zide... Platí to aj o vianočke. Ak vám zvýši a máte naporúdzí hrozienka (prípadne ďalšie ingrediencie – tvaroh, nastrúhané jablká), sladký vianočný voňavý obed je na obzore.

POTREBUJEME: 1 ks vianočku, 100 g hrozienok, 1 dl rumu, 4 vajcia, 59 g kryštálového cukru, 1 balíček vanilkový cukor, 125 g masla, štipka muškátového orecha, 250 ml plnotučného mlieka, 250 ml smotany na šľahanie, prípadne 125 g ochuteného tvarohu, 200 g nastrúhaných jabĺk.

do rumu a trošky vriacej vody. Vo veľkej miske vymiešame vajčka s cukrom, vanilkovým cukrom a roztopeným maslom (nie horúcim). Pridáme čerstvo nastrúhaný muškátový oriešok, mlieko a smotanu. Opäť premiešame. Vianočku nakrájame na malé kocky, pridáme ju do misky a pomaly tlačíme do tekutej zmesi, aby dobre nasiakla. Necháme odstáť aspoň 15 minút. Rúru rozohrejeme na 170° C. Zapekáciu misku vymastenú maslom naplníme navlhčenými kúskami vianočky a povrch zasypeme scedenými hrozienkami, prípadne tvarohom, a pridáme aj nastrúhané jablká. Prekryjeme alobalom a pečieme v rúre cca 50 minút. Stiahneme alobal a pečieme ešte ďalších 30 minút do zlatista. Takáto vianočná žemľovka nemá chybu.

Text: Nina Osvaldová

Foto: dorisa

Trenčín región, dvojmesačník, november – december 2021, číslo: 6, ročník VI., vyšlo: 25.10.2021. **Vydáva:** Trenčín región, Krajská organizácia cestovného ruchu (KOCR), adresa: Trenčín región – Krajská organizácia cestovného ruchu, K dolnej stanici 7282/20A, 911 01 Trenčín, IČO: 42377897, poštová adresa: Trenčín región – Krajská organizácia cestovného ruchu, K dolnej stanici 7282/20A, 911 01 Trenčín. **Redakčná rada:** Eva Frývaldská, Lenka Kukučková. **Redakcia:** Radovan

Stoklasa – šéfredaktor a kolektív autorov. **Foto:** Radovan Stoklasa, archív redakcie – ak nie je uvedené inak. **Kontakty** – email: redakcia@trenclinregion.sk, web: www.trenclinregion.sk. **Náklad:** 111 300 ks, distribúcia v Trenčianskom samosprávnom kraji: obce do 3000 obyvateľov – do schránok, obce a mestá nad 3000 obyvateľov: OcÚ, MsÚ, elektronická podoba: www.trenclinregion.sk. Zaregistrované na MK SR, EV 5360/16, ISSN 2453-7942. Autorské práva vyhradené – použitie len so súhlasom vydavateľa.

Redakčná uzávierka čísla VI/VI: 15. októbra 2021, najbližšie číslo vyjde 3. januára 2022.

Pranostika	kreslený seriál v časopise	opotrebenie	značka pre lambert	tekutina v tele živočíchov	bolesť v uchu (lek.)	Autor krížovky: Juraj Mitošínska	Starogermán	netúlaj sa (expr.)	skratka pre iteretur	mákká stupnica	vyhynutý kočovník	odstraňovala	Pomôcky: lievč, Alaman, inia, ast, endit	zabalila, zababušila (expr.)	sekaním rozdrobiť
Koloman (dom.)						živočích (kniž.)							fosfid uránu spelo niekam		
smier výtvarného umenie						miesto letného pobytu hitavo piť									
značka molybdénu			telefonoval píliť						lakmusový papier vdovica						
skratka inozitri-fosfátu				pôvodná vlasť dôveroval						trháte (kniž.) od udaného dňa					
3. časť tajničky											štát v jz. Ázii znižuje cenu				
soľ kyseliny selénovej								odspodu (zried.) prekonajte							
Pomôcky: otodýnia, mao, jet, in toto	búrať, rúcať mužské meno						pripisovať niekomu vinu posad' sa								
vzťahujúca sa na sovy						ženské meno šachová figurka								bezočivosť, impertinentnosť	lístočky
podpis ručiteľa na zmenke					vlastnil napustiť moridlom				obušil, praštil malá mrcha						
mater				vynadám napúčali							odlomí zvýšený tón E				
vzorec nitridu uránu			1. časť tajničky skončíte pranie										zn. pondsekundy nabrali tekutinu		
eidamský syr (hovor.)						iné, inakšie neexistuje							nie, po rusky porozbijať		
kríženec leoparda a levice							písmeno X (hovor.) stadiť				pestovaná záhrada rula z usadenín				
Pomôcky: op-art, lanista, leopon	vsiaklo	stúpenec purizmu učiteľ šermu (hist.)								nižšia ma- tematika baretká					
máte vo veku									znečistujú namotávalo						lesklý štvorcový nerast
vydávať paru							Mária (dom.) endopodit (zool.)								
druh rodu delfínovcov					2. časť tajničky príslušník spolku										
žrdka na voze podpierajúca rebriny						kláves na počítači stupeň neogénu							Kristína (dom.) klenot z gagátu		
pobudla							označ dátumom ale, avšak							počítačová tomografia skratka pre plurál	
dál konkrétnu podobu, stvárnil										spájajú lepom					
skratka pre ad acta			vcelku (kniž.)								kniha máp				

Tešiť sa môžete na darčkové predmety KOČR Trenčín región

Do redakcie nám opäť prišlo veľa správnych riešení krížovky v dvojmesačníku Trenčín región september/október. Spolu ich bolo 247. V krížovke sa ukrývala pranostika: V Matúšovom týždni seje sa žito.

Výhercovia získajú darčkový balíček (výber reklamných predmetov a informačných materiálov) od Krajskej organizácie cestovného ruchu Trenčín región.

Aj teraz sme si pre vás pripravili novú celostranovú krížovku, v ktorej sa ukrýva zimná pranostika. Jej znenie nám posielajte najneskôr do 15. decembra 2021 na redakčný e-mail: redakcia@trenclinregion.sk alebo poštou na adresu: Trenčín región – Krajská organizácia cestovného ruchu, K dolnej stanici 7282/20A, 911 01 Trenčín. Výhercovia sa môžu opätovne tešiť na zaujímavé ceny. Držíme palce.

(red)

Výhercovia:

1. Darina Bučková, Nitrianske Sučany
2. Jana Kristlová, Janova Ves
3. Ľudovít Mintuch, Nižná
4. Soňa Mokrú, Nedožery-Brezany
5. Mária Cigániková, Udiča
6. Milan Staňo, Horná Poruba

Z MIKROVLNKY AŽ DO AMERIKY

Vždy ste chceli byť maliarkou?

Áno, môj otec bol maliar a každú nedeľu, keď prišiel z kostola, si v obývačke rozložil ateliér. Dal dokopy latky, skonštruoval si stojan, natiahal plátno. A keď maľoval, farby mi neskutočne voňali.

Takže vám maľovanie doslova zavoňalo?

Úplne, dokonca som mala chuť tubu otvoriť a zjesť. Otec sa venoval krajinkám, poľovníckym motívom, ako sú napríklad ručiacie jelene. Keď niekam odišiel, zobrala som najtenší štetec a do obrazov som mu domaľovávala trávičku. Dlh na to neprišiel, až som raz zabudla očistiť štetec, ktorý otec našiel zaschnutý. To ma prezdadlo.

Časť rodnej domanižskej dediny ste si preniesli do Dubnice.

Vtedy som ani netušila, že raz budem robiť na tieto dosky. Na prechádzke dedinou som zbadala, že búrajú staré humno. Drevo chceli spáliť, no keď som oň prejavila záujem, tak mi povedali, nech si prinesiem fúrik. Už len samotná štruktúra vytvárala motívy. Drevo som si odložila v rodičovskom dome. Keď som si poň konečne prišla, z troch odložených fúrikov ostal možno jeden, chlapom sa ním dobre kúrilo. Nečudo, bolo to 150-ročné drevo. Na to, čo ostalo, som začala maľovať.

Aké boli prvé motívy?

Prví boli anjeli. A hneď nastal aj šok. Obrazy na doskách už boli pripravené na odovzdanie. Syn prišiel na návštevu a započul hryzkanie. Vtedy som drevo ešte nevypaľovala, len som ho napúšťala rôznymi prostriedkami. Ako som chodila a načúvala, bola to práve ikona, kde bolo použité zlato na svätóžiaru a po ktorú si mala prísť zákazníčka z Bratislavy. Rýchlo sme na internete zisťovali, ako sa ničí červotoč. Našli sme tip – skúsiť mikrovlnku, tak som tam ikonu na pár sekúnd vložila. Bála som sa, čo to spraví so zlatom, ale nezničilo sa. V dreve asi ostali vajička, ktoré ožili. Odvtedy každé drevo putuje do mikrovlnky. Ak niekto má doma ikonu a počuje hryzkanie, nech sa mi ozve. :)

Ikonopisectvo ste absolvovali na škole v Michalovciach. Bez školy sa ikony robiť nedajú?

Skúsila som maľovať ikonu olejom na drevo. Manželovi sa to páčilo, ale nebolo to ono. Vaječná tempera, ktorou sa tvorí, je iná, mäkká, jemná. Je na ňu iný pohľad. Rovnako je dia-

moju ikonu dostal predchádzajúci pápežský nuncius v Ríme, ale aj viacerí biskupi ako dar od birmovancov. V kostolíku v Trenčíne na Námestí sv. Anny majú gréckokatolíci dve ikony. Ale aj na Skalke nad Váhom je ikona sv. Andreja-Svorada a Beňadika z nultého ročníka sympózia Ora et Ars. To je jediná nová ikona týchto dvoch svätcov. Väčšinou sa ikony prepisujú, nové sa píše pri nových svätcoch.

Vidíme tu ikony napísané na vianočných guľiach...

Písala som na sklo, na fľaše, na poháre... Vtedy mi zišlo na um začať písať ikony na vianočné gule. Zo začiatku na hladké lesklé, čo mi však nerobilo dobre na zrak. Preto som si objednala matné a ikony sú na nich dokonca krajšie.

Ako dlho tvoríte vianočnú guľu?

Rýchlym tempom šesť hodín, ale na dvakrát. Najskôr si spravím podklad, pozlátim alebo postriebim svätóžiaru, pokračujem podmaľbou a nakoniec dokončujem drobné veci. Závisí to od veľkosti gule a veľkosti ikony. Pri menších už musím mať aj okuliare, niekedy lupu. Vlani som

Alena Teicherová (1964)

pochádza z Domaniže a žije v Dubnici nad Váhom. Klasické byzantské ikony sa naučila písať v gréckokatolíckej škole v Michalovciach. V ročníku bola jedna z dvoch rímskokatolíčok. Venuje sa akvarelu, olejomalbe, kresbe, ilustrácii, ikonopisectvu, malbe na sklo či na hodváb.

Je zakladateľkou a vedúcou Klubu výtvarníkov Arte relax pri ateliéri AlaArt v Dubnici nad Váhom, kde vedie aj kurzy pre začínajúcich výtvarníkov. Ilustrovala knihu pre deti, poviedky, povesti aj knihu divadelných hier či zbierku básní.

metrálny rozdiel medzi maľovanou a písanou ikonou. Keď som pochopila štýl písania ikon, ako sa ikonopisectvo tvorí, ako sa modlí, ako sa pri tom rozjíma, získalo to iný rozmer.

Je pri ikonách dôležitá duchovnosť?

Dokážem sa tak sústrediť, že nevnímam okolie. Vtedy neprijímam návštevy, vtedy sa nedá robiť nič iné. Píšem buď večer, alebo v ateliéri, kde som sama. Nikdy nemám rozrobené viaceré ikony naraz. Venujem sa len jednej konkrétnej.

Kam sa už dostali vaše ikony?

Do Washingtonu, do Mariazellu,

okrem Madonny s Ježiškom robila na gule aj portréty detí. Spolu šesť rovnakých portrétov. Tomuto darčeku od klienta sa blízki určite potešili.

Máte ešte výzvu v tvorivej práci?

Po ikonách na drevo z Domaniže či na vianočné gule určite príde aj ďalší nápad. Všetko sa deje postupne, mnohé nápady prichádzajú, keď zaspávam. Skúšala som akvarel, tvorila som na papier ako pôvodné ikony písané v knihách. Keď zomrela maminka, nakreslila som jej anjela na kameň. Myslím, že kameň je úžasný materiál.

(ras, gab)